

# FEDERAL, NI CONCERT NI QUOTA

- L'Estatut crea un model de finançament inspirat en el Canadà i Alemanya, allunyat del sistema foral

NÚRIA BOSCH

Catedràtica d'Hisenda Pública de la Universitat de Barcelona

El 30 de setembre el Parlament de Catalunya va aprovar per una àmplia majoria el projecte de reforma de l'Estatut. El títol dedicat a finançament és un punt nuclear del text i un dels que se'ls dedica més atenció i comporta més debat. La proposta de finançament que s'hi fa, segons la meua manera de veure-ho, suposa un gran avanç en dos aspectes: l'autonomia tributaria i la solidaritat interterritorial. En aquests dos camps recull les característiques dels models de finançament dels països de més llarga tradició federal.

El poder tributari s'exerceix de manera compartida amb el Govern central, compartint el rendiment dels impostos, la capacitat normativa per decidir elements essencials dels mateixos (tipus impositiu, exempcions, deduccions de la quota, etcètera) i la seva gestió a través de fórmules determinades de col·laboració.

Pel que fa a la solidaritat es fixen uns criteris explícits i transparents, que han de garantir que els serveis prestats per les diferents autonomies als seus ciutadans puguin arribar a nivells semblants si també realitzen un esforç fiscal semblant. A igualtat d'esforç fiscal, la comunitat pobra recaptarà menys recursos que la rica. Per aquest motiu, el criteri anterior de solidaritat implica que la Generalitat de Catalunya ha d'aportar recursos cap a les comunitats autònomes més pobres perquè aquestes no es vegin abocades a prestar un nivell de serveis més baix o a incrementar la pressió fiscal sobre els seus ciutadans si volen subministrar el mateix nivell de serveis que les riques.

El model de finançament que estableix l'Estatut comporta, doncs, un gran equilibri entre els principis d'autonomia i equitat o igualtat, que són els pilars en què es basen els models de finançament subcentral dels països federals, com per

exemple el Canadà i Alemanya. Per tant, és un model de característiques federals, que s'allunya substancialment del model foral existent al País Basc i Navarra. I aquesta és una qüestió important que s'ha de ressaltar quan es pretén assimilar el model de finançament de l'Estatut al concert econòmic del País Basc o al conveni de Navarra, creant confusió a l'opinió pública.

¿Quines són les diferències essencials entre un model i l'altre? En primer lloc, en el model foral, l'aportació de la comunitat foral a l'Estat és una quantitat independent de la recaptació dels impostos estatals que se li han cedit; o dit d'una manera més simple, davant de variacions del nivell de recaptació dels impostos estatals en aquests territoris la quantia de l'aportació a l'Estat (*quota* al País Basc o *aportació* a Navarra) no varia, ja que el seu càlcul es fa mitjançant altres mecanismes aliens a la recaptació impositiva.

En canvi, el model de finançament proposat per l'Estatut comporta que la Generalitat comparteixi amb l'Estat el rendiment dels impostos estatals suportats a Catalunya. L'Estat i la Generalitat participen en diferents percentatges sobre el rendiment de cadascun dels impostos estatals. Si, per exemple, hi ha un augment de la seva recaptació tant l'Estat com la Generalitat tindran més recursos, cadascun en proporció als seus percentatges de participació. En aquest cas, doncs, l'aportació catalana a la Hisenda estatal per al finançament dels serveis i competències estatals, utilitzant els termes de l'Estatut, està en relació amb la capacitat fiscal de Catalunya, a diferència del cas foral.

En segon lloc, la contribució a la solidaritat del model de finançament foral és confusa i, segons la meua manera de veure-ho, inexistent. En el càlcul de la *quota* o de l'*aportació* no es pot entreveure una aportació de recursos per a la solidaritat amb la resta de territoris de l'Estat espanyol. Contràriament, el model de finançament del nou Estatut de Catalunya estableix l'obligatorietat de l'existència d'un sistema de transferències de recursos amb la finalitat d'aconseguir l'equitat interterritorial.

Per tant, el model de finançament que estableix l'Estatut no és el concert

econòmic ni tampoc és insolidari, com també se'l pretén titllar. És la primera vegada que a Espanya s'estableix un criteri de solidaritat interterritorial semblant als existents en els països federals i que són la base dels sistemes d'anivellament de recursos d'aquests països. Tampoc es pretén posar límits a aquesta solidaritat, sinó canviar les regles de joc, és a dir, fixar uns criteris que, alhora de garantir l'equitat interterritorial, també responguin al principi d'eficiència eco-nòmica.

No són sostenibles els resultats a què porta el model actual de finançament autonòmic. ¿Per què actualment els ciutadans de Catalunya paguen impostos per un valor de 125 sobre una mitjana de 100 i només reben recursos a través del sistema de finançament autonòmic per valor de 97? Una situació inversa es dóna en altres comunitats autònomes on els seus ciutadans paguen impostos per valor de 65 i reben recursos per 121. D'aquesta manera, el projecte d'Estatut aprovat pel Parlament, garantint l'equitat interterritorial estableix que un esforç fiscal més elevat, que és el que realitzen els ciutadans de Catalunya, s'ha de traduir en uns ingressos més elevats per a la Generalitat i una clàusula perquè la inversió de posicions que comporta l'actual sistema (ho hem vist en l'exemple anterior, les comunitats més riques acaben tenint menys recursos que les més pobres) no tingui lloc.

En definitiva, el projecte de reforma de l'Estatut aprovat pel Parlament posa les bases perquè Catalunya disposi d'un sistema de finançament semblant al dels països federals, on autonomia i igualtat es combinen equilibradament, que li proporcioni més recursos per poder millorar el benestar dels seus ciutadans.

ARTICLE PUBLICAT A EL PERIÓDICO DE CATALUNYA EL 3 D'OCTUBRE DE 2005